

ПОСТАТІ

Утілені мрії Міртали Пилипенко

©TsDAZU

Мрію відвідати
неньку-Україну Мір-
тала, творчий псев-
донім американської
скульпторки та поет-
ки українського по-
ходження Міртали
Пилипенко-Кардина-
ловської (1929 р. н.),
плекала в думках
довгі роки. У дитин-
стві вона часто ман-
друвала Чумацьким
шляхом зоряної га-
лактики поки жила в
Харкові в родині зна-
ного в 1920-х роках
українського пись-
менника, засновника

відомої літературної організації «Плуг», громадського діяча
Сергія Пилипенка та перекладачки й мемуаристки Тетяни Кар-
диналовської.

Тільки в 1990-х роках Міртала змогла повернутися на
Батьківщину, після того як Україна стала незалежною. Окрес-
люючи свій життєвий шлях, вона визначила його як невпин-
ний рух крізь терни до зірок, прямо до світла. У збірці віршів
під промовистою назвою «Утілені мрії» вона писала:

*«Стрілою злечу,
в мету влучу,
роздмуть хочу
життя свічу!»*

... А тернів у житті Міртали було достатньо. У 30-х роках
її родину, після арешту батька як «ворога народу», висилають
за межі України. Під час Другої світової війни Мірталу разом із
матір'ю та старшою сестрою Асею вивозять на примусові робо-
ти до Німеччини, далі – поневіряння в таборах праці в Австрії,
пристанище для переміщених осіб в Італії і наступна емігра-
ція до США (1947). Тут Міртала Пилипенко успішно закінчила
школу мистецтв при Бостонському університеті й отримала
1956 року стипендію на творчу подорож Європою з навчанням
у Школі декоративного мистецтва в Парижі. Після повернення
в Америку вдосконалювалася в Тафтському університеті (Мас-
сачусетс), отримавши заслужений ступінь бакалавра мистецтв.

Як скульпторка й поетка Міртала зрелізувала себе за ме-
жами України. Там побачили світ її збірки віршів «Райдужний
міст» (1976), «Шлях до себе» (1998). Набували популярності її
скульптури «космічних видінь»... Творчий псевдонім мист-
кині став міжнародним брендом і був занесений до таких ві-
домих довідників як: Who's Who in American Art («Хто є хто
в американському мистецтві»); Who's Who of American Women

(«Хто є хто серед аме-
риканських жінок»);
International Directory
of Arts («Міжнарод-
ний довідник мис-
тецтв») та ін. Але
сумніви про те, чи
потрібний їй талант
Україні, довгий час
переслідували Мір-
талу.

Коли 1997 року в
Україні оголосили кон-
курс на Монумент Неза-
лежності, що мав поста-
ти в Києві на Майдані,
мисткиня із молодечим
ентузіазмом узялася до
роботи. Свою скульп-

©TsDAZU

птуру Міртала назвала «Україна – Фенікс – Лелека». У цій ко-
позиції Лелека – традиційний символ українства, Соняшник –
національна квітка і життєдайний символ сонця (в орнаменті
скульптури), Фенікс – символ відродження й визволення Укра-
їни, що постала з попелу. Водночас крила Лелеки чітко вима-
льовують тризуб – український національний символ. За ідеєю
авторки, цей монумент під час особливих свят стає фонтаном:
із крил Лелеки падає вода, а жовто-блакитне освітлення про-
жекторів створює ефект поєднання стихій води і вогню, що з
найдавніших часів вважалися символами життя.

На жаль, Міртала тоді не стала переможницею конкурсу,
проте скульптура-макет «Україна – Фенікс – Лелека» залиши-
лася в Україні і нині перебуває в постійній експозиції Музею
історії Національного університету «Острозька академія». Із
процесом створення ескізного проекту Міртали можна озна-
йомитися в добірці документів, що зберігаються в Централь-
ному державному архіві зарубіжної україніки (ЦДАЗУ).

Також в архіві можна побачити колекції нових документів,
що надійшли від Міртали до ЦДАЗУ протягом 2019–2020 рр.,
серед котрих є унікальні (бо становлять виняткову культурну
цінність) і віднесені до Національного архівного фонду. Зокре-
ма: оригінали та копії документів про народження, навчання
Міртали; автобіографія в малюнках; дипломи, подяки, при-
вітання; фотографії різноманітних подій у житті мисткині;
публікації, рецензії про її творчість у періодичних виданнях
різних країн (починаючи з 50-х років ХХ ст.) і донині; запро-
шення, афіші виставок, програми семінарів, що відбувалися в
США, Україні та інших державах; фотографії численних скульп-
тур, плани скульптурно-просторових проектів, серія автор-
ських фотографій «Небесні істоти» тощо. Міртала Пилипенко
передала до ЦДАЗУ ретроспективу своїх поезій: від перших

спроб пера в дитинстві до останніх книг поетичних творів. Серед них: англomовний альбом «Cosmic Visions» («Космічне бачення»), що 2009 року був визнаний кращою книгою року в США.

Указом Президента України «за вагомий внесок у збереження та збагачення історико-культурної спадщини, активну діяльність у справі повернення культурних цінностей в Україну» Мірталу Пилипенко 2010 року було відзначено державною нагородою України – орденом княгині Ольги III ступеня.

Нині мистецькі шедеври Міртали Пилипенко експонуються на багатьох персональних виставках у США, Канаді, Франції; чимало скульптур прикрашають понад 200 приватних колекцій. У США й Україні видані численні книги і альбоми з репродукціями її робіт. Проте по-справжньому щасливою Міртала відчуває себе в неподільній єдності зі своєю рідною

землею, з якою вона весь час перебуває в нерозривному космічному зв'язку: «Україна, як і все людство, сьогодні переходить на новий рівень глобальної свідомості та усвідомлення вартості та значення людського життя, а з ним і Свободи, з великої літери, у всіх поняттях цього слова... І якщо мої твори стануть краплиною в тій творчій зливі духовного відродження та відбудови української культури, які тепер починаються, то моя мета буде досягнена і всі зусилля виправдані. Нехай у своєму духовному та матеріальному відродженні Україна постане як фенікс з попелу довгих страждань і нарешті досягне тих насправді високих та світлих ідеалів любови та справедливості... Нехай усі жертви і згублені життя мільйонів не будуть марними, і тепер уже від нас, від нашого покоління залежить, чи ці ідеали будуть здійснені».

Віра ФАЗЛЄВА, провідна архівістка ЦДАЗУ

ФЕСТИВАЛІ

За Шевченковим заповітом

Північний Казахстан – полікультурне середовище. Мешкаючи тут, представники будь-якої національності мають змогу безперешкодно підтримувати й розвивати свою культуру, водночас вони толерантно ставляться до всіх інших. Саме так чинять українці. А вони за статистикою 2020 року є однією з найбільших етнічних груп, що населяють Республіку Казахстан – майже 265 тисяч. Понад 35 тисяч проживають у Північно-Казахстанській області. Це лише офіційні дані, що не враховують усіх громадян, котрі мають українське походження.

У кожного народу своя історія переселення, що тривала протягом кількох віків. Мої предки прибули з Чернігівської губернії в Північно-Казахстанську область наприкінці XIX століття й осіли тут. Вважаючи себе представницею української нації, тішуся, коли бачу в нас велику роботу зі збереження українських національних звичаїв, культурних традицій, мови. За ініціативи Центру української культури «Світанок» та за сприяння керівництва міського будинку культури в місті Петропавловську, що є обласним центром, був організований і 27–28 березня 2021 року відбувся IV Міжнародний онлайн-фестиваль української пісні імені Тараса Шевченка. Участь у ньому взяли творчі колективи Петропавловська й Північно-Казахстанської області, міст Алмати, Барнаула, Омська, Кургана. Особливо приємно було бачити серед учасників фестивалю представників України з міста Ніжина.

Знаменно, що саме цього року, коли Україна вшановує 160-річчя від дня смерті й перепоховання Великого Кобзаря, фестиваль організують уже вчетверте й цього разу він набув міжнародного статусу, а його активними учасниками стали відомі в нашій області українські виконавці та колективи.

Організатором і режисером цього заходу вже вкотре став Олександр Кокорін, котрий є керівником відомого вокального ансамблю «Українські вечорниці». Основна мета фестивалю – зміцнення національної єдності та патріотизму, популяризація й збереження українських традицій, звичаїв, пропаганда міжетнічної злагоди.

У концертній програмі ми побачили багату творчу палітру самодіяльних і професійних виконавців вокальних, танцювальних, інструментальних, театральних жанрів. Для участі в цьому заході колективи надали відеозаписи своїх кращих творчих номерів. Організатори зробили монтаж

Дмитро Бутрей – студент НДУ імені М. Гоголя

концерту, що транслювався в режимі онлайн, а зараз доступний для перегляду на YouTube-каналі та в соцмережах.

Як зауважує Кокорін, за цей «карантинний» рік організували близько десяти подібних заходів в онлайн-форматі. Перший такий концерт відбувся у квітні 2020 року під назвою «Співаємо вдома». Отриманий досвід організатори використали в подальшій роботі, поступово розширюючи географію учасників. Саме дистанційний формат дав змогу провести IV Фестиваль української пісні вже на міжнародному рівні, адже не завжди мистецькі колективи можуть собі дозволити виїхати у творчу подорож за кордон.

За словами організаторів для підготовки великого фестивалю (котрим став нинішній) потрібно багато кропіткої праці: пошук нових учасників, розсилання інформаційних листків, отримання відеозаписів, та найважче – їх обробка й монтаж. «Останні кілька ночей перед фестивалем я майже не спав, адже потрібно було все організувати на належному рівні», –

зізнається Олександр. Для участі в заході надійшло більше 70 відеозаписів, з яких 40 було відібрано для відеоконцерту.

Петропавлівськ на фестивалі представляв народний вокальний гурт «Українські вечорниці» (керівник О. Кокорін) міського будинку культури. Варто відзначити прекрасне виконання пісень українською мовою, навіть незважаючи на те, що дві учасниці гурту – казашки. Це особливо радує, оскільки саме такі колективи демонструють міжнародну взаємоповагу.

Гурт «Українські вечорниці» був створений 2012 року на основі ансамблю «Українські посиденьки» (с. Пресновка Жамбильського району), його засновницею була мама Олександра Любов Кокоріна. Зараз колектив працює в міському будинку культури, а Любов Євгенівна обов'язково бере участь у всіх заходах, передає свої знання про мову, традиції, звичаї молодшим учасникам. Адже в збереженні національних традицій особливу роль відіграє наступність поколінь, що наочно демонструє колектив «Українські вечорниці», у якому, крім матері й сина, бере участь Наталія Кокоріна – дружина Олександра. Така сімейна творчість, що стала справою життя Кокоріних, збагачує й розширює загальнокультурне життя обласного центру.

Мали яскраві номери гості фестивалю – учасники фольклорно-етнографічного ансамблю «Теріскей» Петропавлівського міського будинку культури під керівництвом Женіса Кабдулбарієва. Вони виконали на народних музичних інструментах попури на теми казахських пісень, а сам керівник заспівав українською мовою «Чорні брови, карі очі».

Почесними учасниками фестивалю стали колективи з Ніжина Чернігівської області. Академічний хор Ніжинського коледжу культури й мистецтв імені Марії Заньковецької, керівниками якого є Любов Дорохіна та Ірина Могильна, у яскравому виступі передав велич і міць української мови. Студент третього курсу Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя Дмитро Бутрей (викладачка Алла Хоменко) хвацько виконав пісню «Підкручу я чорнії вуса», захопивши своєю артистичністю. А його однокласниця Тетяна Ступак підкорила слухачів силою молодого голосу.

Потрібно підкреслити, що участь колективів із України має величезне значення для казахстанських виконавців, адже в такий спосіб можна не тільки почути мистецьке виконання творів українською мовою, але й багато чого навчитися.

Кандидатка філологічних наук, доцентка Леся Йосипівна Коцюба, мала великий авторитет у студентів філологічного факультету Ніжинського державного педагогічного інституту імені М. В. Гоголя. Ця розумна і гарна жінка завжди була у вирі подій інститутського життя.

Мені запам'яталися відвідини 1970 року міста Ніжина групою відомих українських письменників у складі О. Гончара, Б. Олійника, літературного критика В. П'янова та Л. Горлача – випускника філологічного факультету. Студенти-історики разом з українськими філологами (у складі одного факультету) завжди виокремлювали високу на зріст, енергійну, інтелігентну, ерудовану Леся Йосипівну в середовищі вишу.

Під час зустрічі літераторів зі студентами історико-філологічного факультету в актовій залі Гоголівського корпусу Леся

Одним із цікавих творчих колективів виявився студентський фольклорний ансамбль «Узорье» з м. Барнаула, організаторкою і керівницею якого є Ольга Щербакова – завідувачка кафедри народного хорового співу Алтайського державного інституту культури, кандидатка педагогічних наук, професорка. Цей колектив уже понад двадцять років популяризує фольклор українських пізніх переселенців до Алтаю. Репертуар колективу становлять українські пісні, записані у фольклорних експедиціях.

Варто зауважити, що колектив «Узорье» шиє національні костюми самостійно і робить це дуже ретельно. Своім пріоритетним завданням ансамбль вважає збереження чистоти української мови, фаховий підхід до відтворення національного фольклору.

Як зазначає Ольга Семенівна, цей онлайн-фестиваль відрізняється від інших вузькою спрямованістю, що дає змогу проаналізувати особливості виконання українських пісень, віршів та танців колективами з різних країн, побачити академічність і сучасну інтерпретацію культурних зразків. Завдяки онлайн-формату колектив «Узорье» розширив географію участі в різних творчих конкурсах. Керівниця ансамблю висловила щире подяку організаторам за їхню велику працю, що згуртувала людей з різних країн, надихнула ідеєю збереження української культури.

Підбиваючи підсумки, потрібно зазначити, що великий досвід отримали не тільки учасники IV Міжнародного онлайн-фестивалю української пісні імені Тараса Шевченка, але й глядачі та потенційні учасники. Адже формат відеозапису дає змогу переглядати концерт, порівнювати виступи різних колективів, вчитися одне в одного.

За словами організаторів, усі учасники фестивалю тепер об'єднані спільним чатом, де вони обговорюють подальшу співпрацю, вивчають репертуар своїх колег, діляться ідеями щодо майбутніх заходів, серед яких і запланований на жовтень 2021 року міжнародний конкурс «Струни серця».

Олена КИРЕЄВА, викладачка Північно-Казахстанського університету ім. М. Козыбаєва, членкиня правління ЦУК «Світанок»

ВІДГУКИ

ЯК БЛИСКУЧА МИТЬ

Йосипівна веда активний діалог з поважними гостями. Коли студентам представили поета Леоніда Горлача, вона наголосила на тому, що «наш Ляоня тепер у Києві серед шанованих письменників». Це прозвучало по-домашньому, з нотками гордості за вихованця літературної студії інституту.

Ще раз студенти та громадськість слухали письменників у міському будинку культури. І тут модерувала Леся Йосипівна Коцюба. Вишикувалася велика черга до гостей за автографами.

Ми, студенти, звернули особливу увагу на те, що Олесь Гончар розписувався шанувальникам його слова на власній книжці «Собор». Ми знали, що цей твір нещадно критикували за громадянську позицію автора, але багато викладачів Ніжинського педінституту, серед яких і Коцюба, публічно схвалювали його, захищали письменника.

Михайло САВЧЕНКО, заслужений учитель України, випускник історичного факультету Ніжинського педінституту

Про своє українське походження Христина Цурковська дізналася в тринадцятирічному віці. На кораблі до Канади батьки покликали її та молодшого брата на розмову і зізналися, що вони – українці.

Практично від народження Христина жила з батьками в Польщі. У сім'ї розмовляли польською і не згадували про Україну, аби вберегти дітей від переживань і цькування – тоді польська громада зневажала українців. Але приховувати справжнє було нестерпно, і батьки вирішили податися далі – до Канади. Так уже на новому континенті, після польської, а згодом англійської, Христина почала вивчати українську. Третя, але найрідніша мова, – стала точкою повернення до свого коріння.

Сьогодні Христина Цурковська – голова Комітету українців Канади, голова Родинної освітньої фундації, активна громадська діячка, котра фінансово підтримує різноманітні проекти в Україні та Канаді.

КАЗАХСТАН – ПОЛЬЩА – КАНАДА

«Мoje життя не таке цікаве, як життя моїх мамі і тата», – каже Цурковська. Батьки Христини зі Львівщини. Тато – з містечка Олесько (Буський район), а мати – із села Заболотці, що на Бродівщині. Обидві родини були дуже активні та патріотичні. За це ж і поплавилися.

«Дідусь по мамі, Іван Швайка, був сільським війтом і в минулому – січовим стрільцем. Коли ж заявив, що не підтримуватиме прорадянських наказів, – влада не промовчала. Так 1939 року його відвезли в тюрму в Золочеві, а звідти 1941 року – у заслання десь на Камчатку», – розповідає жінка.

Арешт чекав на всю родину: коли в хату прийшли представники радянської влади, мати й бабця одразу зрозуміли, що це означає для них.

«Мама тоді поспіхом хотіла витягнути з шухляди документи та зняти зі стіни ікону Святої Анни, але її відкинули від столу зі словами, “там, куди ви їдете, цього не знадобиться”».

Так їх відправили в Казахстан, не дозволивши взяти з собою жодних цінних речей», – каже пані Христина.

Сім'я була розкидана по таборах, але після двох років ув'язнення дідусю вдалося втекти.

«Ще коли дідусь був у тюрмі, сестра передавала йому пакунок, де на маленьких клаптиках фольги чи паперу з-під цигарок писала адресу табору в Казахстані і надійно ховала».

Так він дізнався про їхнє місцезнаходження і, опинившись на волі, за шість місяців прийшов із Камчатки до Казахстану, – розповідає Христина. – Мама не могла повірити, що то він: знесилений, надміру худий, без зубів, а ноги закручені в шмати...»

Саме в Казахстані 1944 року й познайомилися батьки Христини. Татова родина теж була відправлена на заслання, утім, через іншу причину – були заможними.

БОРОНИТЬ

Ще змолоду батько був змушений багато працювати, щоб допомагати мамі і сестрі – його тато загинув від туберкульозу після Першої світової війни.

«Одного разу, будучи малим, тато поїхав кінями на поле, щоб виорати землю. Коли ж закінчив, то не міг поставити плуг на віз. Сів і почав плакати. Перший раз, – розповідає Христина Цурковська. – Але це його не зламало. Тоді він зрозумів, що будь що, але мусить стати на ноги».

Так батько почав вирощувати яблука, груші, сливи й возив їх продавати у Львів. Згодом викопав два невеликі ставки і

розводив на продаж ще й рибу. Пізніше разом з двоюрідним братом відкрили невеличке підприємство і навіть купили авто».

І ось одного разу, коли після закупів у Львові він повернувся додому в Олесько, то мамі і сестрі там уже не застав, їх арештували і відправили на заслання у Казахстан. Не довго думавши, тато Христини прийшов у КГБ і сказав:

– Мабуть, ви мене шукаєте. Я Роман Геречка.

– Чого ти сюди прийшов, ти що збожеволів? Втікай – відповіли вони.

– Я не можу. Мені треба до мамі і сестри, вони не дадуть собі ради.

Так навесні 1940-го року батько Христини опинився в трудоармії, де в'язні-чоловіки мали працювати до кінця життя. Спершу разом з іншими Роман Геречка будував міст через річку Іртиш, а згодом – залізну дорогу на Кавказі та Уралі.

Через постійну надважку працю, недоїдання та хвороби всі в'язні були страшенно знесилені. «Батько розповідав, що майже кожного ранку дехто з хлопців уже так і не вставав з ліжка».

Далі їхні тіла скидали в ями, перед тим знявши чоботи. Зверху посипали білим вапном, щоб за деякий час від тіла не залишилось слідів, – розповідає Христина Цурковська. І ось одного разу взимку, під час чергового робочого дня, мій батько впап знесилений і не міг піднятися. Його ніхто не помічав».

Поблизу проходила старша росіянка, яка жила неподалік під лісом. Вона побачила живу людину і притягнула його до себе додому, фактично врятувавши від смерті. За декілька місяців він одужав і пішов на пошуки мамі і сестри в Казахстан».

Урешті-решт знайшов їх, і сім'я об'єдналася, але окрім мамі і сестри, зустрів ще й молоду дівчину, яка сиділа разом з ними в бараці, – і закохався. «Це була моя мама», – розповідає Цурковська.

ПРО НАШИХ ЧИТАЧІВ

ПРАВДУ

Пані Христина народилася в Казахстані вже після війни. Режим почав поволі м'якшати, батькам вдалося повернутися в Україну. Приїхали в рідні села і застали свої домівки зруйнованими.

«Мама дуже переживала, що всі важливі для неї речі були втрачені, зокрема картини художника Івана Труша, – каже Христина. Мій дідусь по мамі знав його особисто і коли той приїжджав в околиці села Заболоці малювати пейзажі, то часто приходив до дідуса в гості й навіть подарував йому чотири картини. Зрозуміло, що повернувшись із заслання їх уже ніхто не знайшов».

Як «ненадійним» наївно було б сподіватися на спокійне життя вдома. Відтак 1946 року батьки виїхали в Польщу, зійшли на останній станції перед німецьким кордоном, і так пробули там аж до 1959 року.

А далі знову валізи – і в Канаду. Укотре довелося звикати до нового життя.

Перебуваючи в Польщі вони згадували про заслання, зруйновані домівки, та, виїхавши в Канаду, вирішили більше нічого не говорити, мовляв, «кому це треба, і так ніхто не повірить». Так і було... до певного часу.

ЯК ДІЗНАЛАСЯ ПРО СВОЄ УКРАЇНСТВО

– Коли ви були ще дитиною, чи не підозрювали, що щось тут не те?

– Пам'ятаю, як у Польщі щороку дивувалася, чому на Різдвяні свята батьки так довго тримають ялинку вдома, а, виявляється, тато і мама хотіли, щоб вона стояла ще й на наших, українські, свята... Це мене дивувало, але я нічого не розпитувала.

Також одного разу, коли батьки поклали нас ввечері в ліжко, я ніяк не могла заснути. Тут почула якийсь спів, підійшла до дверей і прислухалася, що тато і мама співають не польською мовою... Якою – не знала.

Після відвертої й такої важливої розмови, на яку все ж наважилися батьки, Христину з братом почали виховувати в українському дусі.

«Я відчувала себе звичайною дитиною, не гіршою за інших. Вивчаючи нове для себе українство, я не забувала, що потрібно інтегруватися і в канадське життя.

Успішно закінчила школу, університет у Торонто, а згодом здобула і ступінь магістра, досліджувала тему «Народне мистецтво як народна ідентичність», – каже пані Христина.

Згодом Христина Цурковська відкрила мистецький бутік «Трипілля», де проводила виставки, презентації книг, музичні вечори.

Через активну діяльність її обрали головою мистецької групи при Інституті Св. Володимира в Торонто, а тепер і головою Комітету українок Канади (Торонто).

ДОПОМОГА УКРАЇНІ

Разом із чоловіком пані Христина почала їздити в Україну, у Львові купила помешкання, щоб мати базу для роботи. Цу-

рковська фінансувала безліч проектів Києво-Могилянської академії та Українського католицького університету, а також фільм про історію Галичини в мистецтві та архітектурі, видання мистецьких книг, реставрацію ікон у Національному музеї у Львові імені Андрея Шептицького.

Також вона спонсорувала стипендії для студентів різних вишів, а нещодавно у «Видавництві Старого Лева» видала ще й свою дитячу українсько-англійську казку «Чарівна гуска».

З початком війни на Сході України Христина Цурковська не могла не допомагати: надсилала бронезилети та інші необхідні речі.

«Одного разу, перебуваючи у Львові, я пішла провідати поранених бійців у Військово-медичному клінічному центрі західного регіону у Львові, – розповідає вона.

І тут побачила на ліжку одного юного дуже красивого хлопця, закритого аж по шию коциком. Підійшовши ближче я помітила, що у нього немає рук. Тоді мені наче відняло мову... Я не могла нічого говорити, бо боялася, що розплачуся на його очах. Вибігла в коридор і розридалася.

Одразу побігла додому, збрала необхідні речі: рушники, постіль, подушки і відвезла в лікарню, дала на лікування трохи грошей. Потім поїхала в Торонто й почала збирати ще кошти для цього військового госпіталю».

Щоб війна на Сході України припинилася фінансової допомоги армії – недостатньо, запевняє Христина Цурковська.

«Потрібно працювати на різних рівнях, зокрема – інформаційному. Мовиться про боротьбу з російською пропагандою, що намагається нівелювати позитивну думку про Україну у світовій спільноті, – зазначає вона.

Тут мені пригадуються слова покійного батька, який завжди казав: «Вважай, бо рускі брешуть і не дозволять Україні бути самостійною»».

Обман можна побороти тільки правдою, і в цьому контексті треба підтримувати студентів, молодь, які є носіями правдивої інформації про Україну. Вони подорожують, навчаються, спілкуються з ровесниками у всьому світі та впливають

на їхнє уявлення про Україну.

Обман можна побороти тільки правдою, і в цьому контексті треба підтримувати студентів, молодь, які є носіями правдивої інформації про Україну

на їхнє уявлення про Україну.

«1933 року моя мама (тоді їй було 13) потрапила до Львова на

перший з'їзд організації «Українська молодь – Христові», що відбувся завдяки сприянню Митрополита Андрея Шептицького, – на завершення пригадує Христина Цурковська.

Тоді понад 100 тисяч молоді у вишиванках прямували на Святоюрську гору, співаючи українські церковні пісні і скандуючи: «Нас так багато!».

Саме тоді, завдяки Шептицькому, відбулося велике пробудження, і здебільшого саме ці молоді люди, котрі цього дня усвідомили, що вони – одна нація, так активно пішли в партизани боротися за Україну під час Другої світової війни.

Зараз, як і десятки років тому, – за часів молодості моїх батьків – в Україні є освічена молодь, яка має реальну потугу відстояти ідентичність і так хочеться, щоб їх чекало краще майбутнє, аніж було в покоління моїх батьків...»

Оксана ЛЕВАНТОВИЧ, спеціально для «Українська Правда. Життя»

Фото Лесика Урбана

<https://life.prawda.com.ua/society/2018/09/19/233207/>

ПРЕЗЕНТАЦІЇ

«35 есеїв» Аскольда Лозинського

Інститут досліджень української діаспори імені професора Любомира Винара спільно з факультетом міжнародних відносин Національного університету «Острозька академія» організував і провів презентацію книги Аскольда Лозинського «35 есеїв». Захід відбувся онлайн завдяки використанню платформи Zoom. Офіційним медіапартнером став Інформаційний портал української діаспори всього світу «Стожари». Крім того, анонс події розмістили на офіційних сторінках Українського Вільного Університету та Генерального консульства України в Мюнхені в соціальній мережі «Facebook».

Участь у зустрічі взяли студенти й аспіранти різних освітньо-професійних програм, члени Наукового товариства студентів та аспірантів імені Олександра Оглоблина, молодіжної секції Наукового товариства історії дипломатії та міжнародних відносин і науково-педагогічні працівники Острозької академії. Крім того, були присутні представники низки українських закладів вищої освіти: Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київського університету імені Бориса Грінченка, Сумського державного університету, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського і провідних наукових інституцій України, зокрема Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. До презентації долучився також ветеран дипломатичної служби України, Надзвичайний і Повноважний Посол Ігор Турянський. Відгукнулися на запрошення організаторів і були учасниками зустрічі учні та педагоги закладів загальної середньої та позашкільної освіти, працівники бібліотечних установ з різних областей України. До Інтернет-події приєдналися зарубіжні гості з Румунії, Німеччини, Франції, Іспанії, Канади. Такий контингент учасників засвідчив актуальність нової книги Аскольда Лозинського та зацікавлення її змістом серед широкого читацького загалу.

Із вітальними словами до учасників заходу звернулися ректор з науково-педагогічної роботи Національного університету «Острозька академія», доктор філософських наук, професор Дмитро Шевчук і директорка Інституту досліджень української діаспори імені професора Любомира Винара, деканеса факультету міжнародних відносин Національного університету «Острозька академія», докторка історичних наук, професорка Алла Атаманенко.

Потім слово було надано автору книги «35 есеїв», доктору права Аскольду Лозинському. Він розповів про своє видання та висловлені в ньому міркування. Опісля відбулася жвава дискусія, під час якої др. А. Лозинський відповідав на запитання і висловлював свої думки щодо різних проблем української історії, про сучасний стан міжнародного життя, зовнішньої політики України. До того ж спікер поділився з присутніми своїми планами про подальші видавничі проекти, майбутню поїздку до України, а також висловив сподівання опублікувати одну зі своїх книг в Острозькій академії та подарувати її студентам університету.

«35 есеїв» – найновіша книга Аскольда Лозинського, що вийшла друком у видавництві Львівської політехніки та містить публіцистичні праці автора про сучасні Україну та США, актуальні питання юриспруденції, міжнародних відносин, політики і культури. Частину видання автор присвятив дослідженню історії та діяльності українських діаспорних організацій та інституцій, зокрема Українському Конгресовому Комітету Америки,

Українському Вільному Університету, знаковим українським постатям у діаспорі.

За словами автора, Україна сьогодні є ключовою державою, що стоїть на захисті Європи та демократичності і незалежної думки на всьому Європейському просторі. Водночас, мусимо розуміти, що агресивна політика Російської Федерації – це надовго, адже Росія не може бути імперією без України і завжди позиціонуватиме себе такою лише завдяки привласненню історії України.

Аскольд Лозинський звернувся до студентів із ключовим закликком – вчитися виробляти критичну думку, що ніколи не повинна бути віддзеркаленням чужих позицій та ідей. Автор вважає, що перед студентами сьогодні є дуже багато актуальних завдань, для реалізації котрих молодим людям важливо залишатися мрійниками, ідеалістами, дон кіхотами. Водночас, за його словами, місією кожного із нас має бути турбота про добробут усіх українців, де б вони не жили. Так, мусимо насамперед пам'ятати про українців Росії, яким сьогодні особливо складно.

В основі нашого світогляду, на думку А. Лозинського, має стати філософія вольового українського націоналізму, а також доброта і чистота намірів. Саме в такий спосіб, за словами автора, майбутня Україна зможе стати державою не лише верховенства права і закону, але й державою справедливості та етичності. Також студентам потрібно вивчати англійську мову, що мала б стати другою загальнозживаною мовою після української як державної в Україні.

Важливою цінністю книги Аскольда Лозинського є зібраний у ній досвід українців за кордоном, що може бути сьогодні надзвичайно корисним для Української держави.

Історика, громадського діяча, дослідника українського визвольного руху, автора численних наукових монографій та публікацій, Аскольда Лозинського можна охарактеризувати як унікальну постать, котра вже сьогодні є історичною, адже пан Аскольд представляє політичну традицію українців діаспори, що десятиліттями творили українську дійсність за кордоном. Його публікації ставлять актуальні питання і дають чіткі оцінки, вагомі в контексті формування сучасної української нації. Важливою є презентація цих думок на англійськомовну аудиторію як фактор боротьби України в інформаційному полі в умовах гібридної війни з Росією.

Це вже друга презентація видання в Україні. Перша відбулася у Львові в Міжнародному інституті освіти, культури і зв'язків з діаспорою.

Назар МАРТИНЮК,
співробітник Інституту досліджень української діаспори імені професора Любомира Винара
Національного університету «Острозька академія»

27 ТРАВНЯ 2021 РОКУ
О 17:00 ГОД.
(ЧАС ЗА КИЄВОМ)

ОНЛАЙН-
ПРЕЗЕНТАЦІЯ
КНИГИ
АСКОЛЬДА
ЛОЗИНСЬКОГО
«35 ЕСЕЇВ»

МОДЕРАТОР
АЛЛА АТАМАНЕНКО
КООРДИНАТОРИ
ІРИНА РИВАЧОК
НАЗАР МАРТИНЮК
ДМИТРО СТРЕТОВИЧ

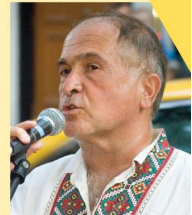
Учасники заходу отримують
сертифікат про участь

ОРГАНІЗАТОРИ

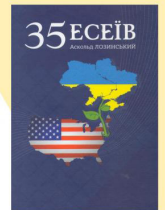

МЕДІАПАРТНЕР
СТОЖАРИ
сайт української діаспори

Адреса для контактування:
diaport@ou.edu.ua

Аскольд Лозинський – президент Світового Конгресу України (1998–2008), президент Українського Конгресового Комітету Америки (1992–2016), голова Фондації Українського Вільного Університету, юрист, доктор права

Учительський цвіт нації

Наукові співробітниці Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Оксана Горда, Оксана Трумко, Галина Темник і провідна філологиня Олена Мицько взяли участь у Всеканадській конференції українських освітян «Українська освіта в Канаді: нові реалії», що цьогоріч відбувалася в онлайн-форматі.

Це була одна із наймасштабніших подій року в українському освітньому просторі, що збила учасників із 25 країн світу та об'єднала, за словами організаторів, «однією метою, однією місією і однією мрією учительський цвіт нації». Учасники заходу мали нагоду послухати цікаві доповіді про методичні новинки, тренди, тенденції в українській освіті, українсько-канадську педагогіку та її роль у світовому освітньому просторі, проблеми та виклики, що постають перед педагогами та потребують негайного розв'язання, відвідати низку презентацій і майстерень.

Під час двогодинної презентації «Підручникотворення, онлайн-ресурси, літні школи: інтегративний і системний підходи» команда МІОКу представила нові навчальні видання – підручник «Ключ до України: міста і люди» у двох частинах і навчальний посібник «Образки з Лесиноного життя», серію відео-

інтерв'ю зі знаковими постатями сучасної української культури «Мистецькі прогулянки з МІОКом» та комплекс вправ до них, Міжнародну школу україністики «Крок до України», що в час пандемії працює онлайн, та комунікаційний портал «Український освітній всесвіт», що допоможе українським педагогам з усього світу обмінюватися досвідом, новинками, розробками, анонсувати події тощо. Також міоківці ознайомили учасників заходу з акціями та конкурсами просвітницько-патріотичного спрямування, котрі Інститут уже багато років поспіль проводить для українських дітей у світі.

Конференція засвідчила великий поступ і якісні зміни в розвитку української освіти та вразила бездоганною організацією, дружньою й теплою атмосферою, подарувала позитивні емоції й залишила гарні враження. Дякуємо організаторам, модераторці Ірині Перегінець, доповідачам і презенторам за подаровану розкіш змістовного фахового спілкування, можливість представити наші напрацювання та сподіваємося на наступну зустріч у 2023 році.

Андрій ЯЦІВ, заступник директорки МІОКу
<https://miok.lviv.ua/?p=19408>

ПІДРУЧНИКОТВОРЕННЯ, ОНЛАЙН-РЕСУРСИ, ЛІТНІ ШКОЛИ: ІНТЕГРАТИВНИЙ І СИСТЕМНИЙ ПІДХОДИ

НЕКРОЛОГ

Неосяжні масштаби його життя

Михайло Федотович Слабошпицький... Важко і боляче говорити про особистість такого неосяжного масштабу в минулому часі...

Письменник, рідкісний майстер у жанрі роману-біографії, який писав так, ніби був сучасником і повірником Михайла Коцюбинського, Марії Башкирцевої, Тодося Осьмачки...

Мемуарист, літописець доль письменницьких, який закарбував у магічному дзеркалі своєї пам'яті і охопив у

чотирьох томах спогадів цілу літературну епоху...

Радіожурналіст, автор унікальних літературних програм, один з найхаризматичніших голосів старого, доброго українського радіо...

Літературознавець і критик, який був вірний щонайвищим мистецьким критеріям, умів скласти гідну оцінку всім на правду вартісним явищам літературного процесу – та й сам цей процес бачив, мов на долоні, – і вважав своїм обов'язком заповнювати «білі плями» в історії української літератури, повертаючи до неї несправедливо непомічені та забуті імена – зокрема з діаспорного архіпелагу...

Людина, яка вміла створювати осередки культурного життя – живі осередки живої культури – і плекати їх. Видавництво «Ярославів Вал»... Ліга українських меценатів, а під її егідою – Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика і ціле гроно літературних, культурних, книгопопуляризаторських, державницьких премій... Творчі вечори в Національному музеї літератури (і не тільки), які збирали і гуртували українську культурну громаду, творили сприятливе середовище для розвитку культури...

Бібліофіл, блискучий інтелектуал і золотоуст...

Невтомний трудоголік від літератури, який навіть рятуюнок від недуг шукав у ненастанній творчій праці...

Людина великого щедрого серця, яка не шкодувала зусиль для підтримки колег-літераторів і початківців...

Дякую незабутньому Михайлові Федотовичу за світло його душі, що торкнулося і мене, і багатьох дорогих мені людей, за підтримку і наставництво, дякую за плекання пам'яті сьомого неокласика – Ігоря Качуровського...

Нині Requiem Aeternam лунає на небі й на землі, проводжаючи в останню дорогу великого подвижника українського духу... Вічний спокій в оселях блаженних! Вічна, світла, вдячна пам'ять... Сердечні співчуття дружині, дітям, близьким, друзям, співробітникам, колегам, читачам і шанувальникам...

Олена О'Лір

На фото: Михайло Слабошпицький на творчому вечорі поетки Любови Карпенко. Національний музей літератури, 12 листопада 2019 року

Дипломатична місія вишиванки

За часів радянського режиму під час примусової депортації українцям можна було взяти з собою вишиті сорочки лише за однієї умови: якщо вони випорють орнамент. Тому люди ховали етнічний одяг від лихого ока КГБ у скрині й закопували в землю, вони сподівалися, що повернуться й дістануть їх. А зв'язкова Шухевича Ольга Ільків, отримавши 25 років закритої тюрми, вишивала на списаних тюремних простирадлах... Екс-голова Українського інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович зазначає, що носіння вишиванок у ті часи не було забороненим, але це було своєрідним порушенням негласних корпоративних норм радянської культури. Люди на вишиванці привертала до себе увагу і підпадала під підозру.

Сьогодні ж ми маємо змогу вільно носити етнічний одяг будь-коли й будь-куди. Цьогоріч відсвяткували 15-ту річницю Всесвітнього дня вишиванки, що започаткували студенти Чернівецького університету імені Юрія Федьковича. Свого часу група друзів вирішила прийти на заняття у вишитих сорочках, це було незвично. Засновниця свята Леся Воронюк зауважує: «Треба розуміти, що тоді вишиті сорочки носила молодь проукраїнська, інтелегентна, прогресивна, але водночас прогресивні молоді люди – у меншості, а тому мають триматися разом». Починалося все з невеличкої групи «білих ворон», а тепер День вишиванки відзначають на всіх континентах, у понад ста країнах. Популяризація цього свята у світі посприяла нашій діаспорі, яка любить інтереси України в закордонні.

З нагоди Всесвітнього дня вишиванки українців привітав президент Світового конгресу українців Павло Грод. Вітальне слово виголосив і канадський депутат Ден Мазьє, він зазначив: «Ми дійсно розуміємо важливість української вишиванки як символу спадщини, гідності та єдності. Цей день дає нам ще одну нагоду висловити свою підтримку українському народові в його боротьбі за суверенітет. Ми ніколи не визнаємо анексію Криму та окупацію Донбасу».

У Вільнюсі відбулася святкова хода української громади Литви, у якій взяли участь представники Посольства України. Учасники заходу пройшли в українському національному вбранні від Кафедральної площі міста Вільнюса до пам'ятника Тарасові Шевченку, де вони виконали гімн України.

Вікторія Петрова, голова української асоціації «Єдність» в Угорщині, повідомила, що наша діаспора в Будапешті виклала український орнамент з книг, обгорнутих гофрованим папером трьох основних кольорів вишиванки: червоним, чорним та білим. Кожен учасник акції мав частинку свого орнаменту. За її словами, у такий спосіб учасники проекту втілили в життя ідею дизайнерки Ольги Гречешнюк.

Посольство України в Туніській республіці інформує, що учні та вчителі української суботньої школи «Зернятко» також взяли участь у Всесвітньому дні вишиванки.

У Токіо парад вишиванок проводиться третьої неділі травня з 2013 року за ініціативи та організації спільноти українців у Японії «Краяни» (НПО Краяни), підтримки Посольства України в Японії та місії Православної Церкви України в Токіо. Відділ перс-служби НП «Краяни» повідомляє про те, що цьогорічна ситуація з коронавірусною інфекцією Covid-19 завадила проведенню парадів вишиванок вулицями столиці Японії, Токіо. Тому День вишиванки святкували на природі. Участь у заході взяли українці, японські друзі та громадяни інших країн, а також представник мерії міста Йокогама. Однією з цікавинок програми був конкурс на кращу вишиванку. Українські народні танці, розучування українських пісень, цікава вікторина із домашнім завданням – усе це залишило неповторне враження в учасників заходу.

Ректор НДУ ім. М. Гоголя О. Самойленко зі студентами-іноземцями

Святкували й у Мадриді. Як зазначив голова Української Громади Іспанії за права, честь і гідність українців Юрій Чопик: «Різноманітна краса української вишивки, вироби українських майстрів не тільки привертала увагу зацікавлених іспанців, але й спонукали їх до розмови про Україну, про багатство українських традицій і культури, про теперішню російську агресію. Дуже тішить їхнє позитивне ставлення і повна підтримка України».

Українська громада Абу-Дабі за підтримки Посольства України в ОАЕ, муніципалітету Абу-Дабі та муніципалітету району Шахама з нагоди Всесвітнього дня вишиванки висадили дерева в парку на острові Яс у передмісті еміратської столиці.

Українці в Індії презентували відеопроєкт «Таємна магія». Його учасники зберегли таємні знаки та коди, вишиті на українських сорочках, а також знайшли схожі та нові на чужині.

На території Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя вже вкотре у вишиванку вбрали перший в Україні пам'ятник учительці. Викладачі, працівники та студенти нашого вишу взяли участь у флешмобі «Вишиймо рушник разом». Студенти-іноземці, які здобувають освіту у нашому виші, також долучилися до цього дійства, одягнувши український етнічний одяг. Навчаючись у НДУ, вони, окрім усього, мають змогу пізнавати українську культуру.

Вишита сорочка – атрибут, що об'єднує українців, однак вона має бути зовнішнім виявом національної ідентичності: свідомої любові до України, її історії, мови. У протилежному випадку цей одяг не матиме ніякого сакрального сенсу.

Дарія БОБРИК
За матеріалами «Укрінформу»

Засновник – Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Реєстраційне свідоцтво № 352-24ПР, серія ЧГ, від 6 березня 2007 року
Р/р 31253365108946 НДУ ім. М. Гоголя код 02125668 ДКСУ м. Київ МФО 820172

(благодійний внесок на розвиток Центру гуманітарної співпраці з українською діаспорою)

Склад редакції:

Онищенко Н. П., редакторка,
Бойко О. Д., докт. політ. наук, проф.,
Мельничук О. В., докт. фіз.-мат. наук, проф.,
Михед П. В., докт. філол. наук, проф.,
Самойленко Г. В., докт. філол. наук, проф.
Макет, верстка та коректура – Бобрик Д. М.

Адреса редакції:

Центр гуманітарної співпраці з українською діаспорою, кімната 210
вул. Графська, 2,
м. Ніжин, 16602, Україна
Тел./факс: (04631) 7-19-59
E-mail: ukr_diaspora@ukr.net,
diaspora@ndu.edu.ua

<http://www.ndu.edu.ua/index.php/ua/tsentr-gumanitarnoji-spiivpratsi-z-ukrajinskoyu-diasporoyu/vidannya-ukrajinskij-dim>